

Aplikace nástroje 360 Counter pro vyhodnocování elektronických informačních zdrojů na Univerzitě Palackého v Olomouci

Application of the *360 Counter* for evaluation of electronic information resources at the Palacky University in Olomouc

Ludmila Slezáková
Univerzita Palackého v Olomouci
Palacký University in Olomouc

ludmila.slezakova@upol.cz

INFORUM 2012: 18. konference o profesionálních informačních zdrojích
Praha, 22. -24. 5. 2012

Abstrakt:

Univerzita Palackého v Olomouci má přístup asi k 130 odborným databázím, které jsou nezbytným zdrojem informací pro vědeckou a pedagogickou činnost. Statistické vyhodnocování těchto elektronických informačních zdrojů se po mnoho let provádělo ručně, na základě administrativního přístupu producenta. Vzhledem k počtu databází a různorodosti prostředí poskytovaných dat, bylo zpracovávání analýz jejich využívání časově náročné a celkově těžkopádné.

V roce 2011 získala UP projekt FRVŠ na aplikaci online nástroje Serials Solutions 360 Counter, který slouží ke zpracování a analýze statistických dat.

Vlastní realizace probíhala ve spolupráci s distributorem Albertinou icome Praha s.r.o. a Serials Solutions ve dvou fázích:

- 1. nastavení parametrů pro UP a výběr požadovaných COUNTER reportů*
- 2. harvesting a uploading dat*

Nástroj 360 Counter pomocí služby DRS (Data Retrieval Service) automaticky uploaduje data od producentů, kteří poskytují své statistiky ve formátu COUNTER. Pokud producent formát COUNTER nepodporuje, je potřeba vložit data ručně.

Aplikace nástroje 360 Counter poskytuje Univerzitě Palackého exaktní výstupy, které měří využívání elektronických informačních zdrojů z různých hledisek. Např. přehled nejvyužívanějších časopisů, seřazení databází podle počtu přihlášení (sessions) nebo počtu vyhledávání (searches), přehled nejvyužívanějších poskytovatelů (providerů) nebo platformy. Data lze exportovat do běžných formátů jako Excel a Word nebo využívat různé typy grafů.

Při dlouhodobém sledování statistických dat umožní 360 Counter kvalitní, rychlou analýzu využívání informačních zdrojů za delší časové období, a tím poskytne Univerzitě Palackého podklady pro významná manažerská rozhodnutí v této oblasti.

Abstract:

The Palacky University in Olomouc (UP) has an approach to 130 databases that collectively represent an important information tool for the academic staff members in both the research work and teaching activities. For many years, the statistical evaluation of the electronic information resources has been carried out manually on the basis of the administrative access of the producer. Considering the number of databases and the heterogeneity of the

environments of provided data, the processing of analyses has been time-consuming and inflexible.

In 2011, UP won the FRVŠ project for application of the Serials Solutions 360 Counter, an online tool for processing and analysis of statistical data.

The implementation of the tool has been carried out in cooperation with the distributor Albertina icome Praha s.r.o. and Serials Solutions in two stages:

- 1. parameter adjustment for UP and selection of required COUNTER reports,*
- 2. data harvesting and uploading.*

The Serials Solutions 360 Counter is using DRS (Data Retrieval Service) to upload data obtained from the producers who provide their usage statistics in COUNTER format. If the producer does not support this format, it is necessary to feed the data manually.

The application of the 360 Counter provides UP with exact outputs that quantify the use of the electronic information resources according to various criteria. It is possible to generate a list of most often used periodicals, arrange the databases according to the number of login sessions or individual searches, or generate a list of most often used providers or platforms. It is also possible to export data into external applications or use various types of graphs.

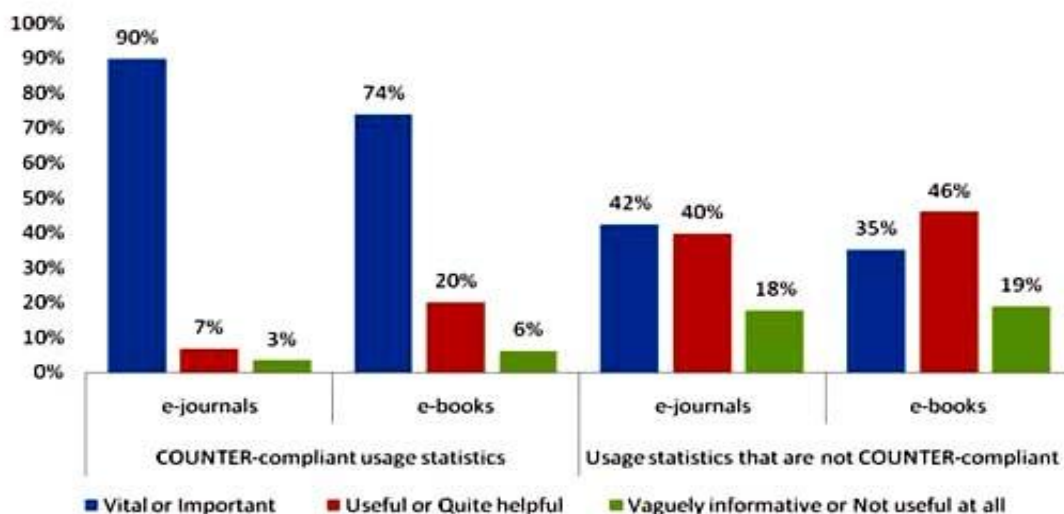
In the long run, the 360 Counter will enable quality and prompt analysis of the information resources for an unlimited period, which will provide UP with valued supporting materials necessary for managerial decision making in this area.

Odborné informace přístupné prostřednictvím licencovaných databází jsou dnes nezbytnou podmínkou vědecké i pedagogické činnosti. Jejich zajišťování je však poměrně nákladnou záležitostí, a proto je nutné průběžně vyhodnocovat, jak jsou tyto zdroje informací vytěžovány.

Producenti databází vždy pro svoji potřebu sledovali statistické přístupy a postupem času je poskytovali i knihovnám a dalším předplatitelům. Statistická data však nebyla jednotná, každý producent sledoval jiné parametry a měl jinou filozofii jejich měření, někdy byly informace zcela detailní, někdy jen orientační.

Významným mezníkem se stal projekt COUNTER (Counting Online Usage of NeTworked Electronic Resources - <http://www.projectcounter.org/>), který stanovil standardy a protokoly pro zaznamenávání a sdílení statistik využití. Vše je zveřejňováno na webových stránkách projektu COUNTER pomocí tzv. Code of Practice. V dubnu 2012 byla vydána poslední verze The COUNTER Code of Practice for e-Resources: Release 4, která definovala 23 standardních nebo volitelných uživatelských reportů určených pro kolekce časopisů, databáze, elektronické knihy, multimedia i na sledování přístupů k elektronickým zdrojům prostřednictvím mobilů.

Stále více poskytovatelů elektronických informačních zdrojů chce být v souladu s COUNTER Code of Practice („COUNTER-compliant“), neboť to svědčí o jejich kvalitních zákaznických službách. A statistiky, které respektují standard COUNTER, jsou pro knihovníky skutečně cenné. Svědčí o tom průzkum MPS ze září 2010, kde převážná většina knihovníků považovala statistiky od poskytovatelů, kteří jsou „COUNTER-compliant“ za zásadní nebo důležité (90 % u časopisů, 74 % u e-books)¹.

S problémem statistického vyhodnocování využívání elektronických informačních zdrojů se potýkala i Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci.

Stejně jako v jiných knihovnách se i na Univerzitě Palackého (dále UP) těžiště odborných informací postupně přesouvá od hmotných nosičů k elektronickým zdrojům. V současné době má Univerzita Palackého přístup asi ke 130 licencovaným databázím. Přestože většina velkých producentů databází respektuje Code of Practice bylo ruční stahování statistik a jejich vyhodnocování pro potřeby managementu UP časově nesmírně náročné a možnosti výstupních informací byly značně omezené.

V roce 2011 proto zakoupila UP z projektu FRVŠ online nástroj 360 Counter od společnosti Serials Solutions na zpracování statistických dat, který:

- automaticky stahuje a aktualizuje statistiky od poskytovatelů respektujících COUNTER Code of Practice,
- agreguje statistiky od všech poskytovatelů (tedy i těch, kteří nerespektují COUNTER Code of Practice, ale jejich statistiky jsou do 360 Counteru vloženy ručně),
- využívá znalostní databázi Serials Solutions, čímž mimo jiné umožňuje analýzu překryvu titulů časopisů,
- dokáže kombinovat finanční náklady na elektronické informační zdroje se statistikami jejich využívání,
- poskytuje analytický nástroj na vyhodnocování statistik a jejich výstupní zobrazování – tabulky, grafy,
- archivuje data

Na počátku implementace 360 Counteru bylo třeba nastavit požadavky UP na potřebné reporty a jak často budou data stahována. K tomu sloužil formulář DRS – „Data retrieval Request for Service Form“:

Vendor	URL for COUNTER reports	Username	Password	Additional Access Info	COUNTER Release 3												
					JR1	JR1a	JR2	DB1	DB2	DB3	BR1	BR2	BR3				
American Institute of Aeronautics and Astronautics																	
American Institute of Physics																	
American Medical Association																	
American Physical Society	http://counter.aps.org/																
American Physiological Society																	
American Psychiatric Publishing Inc.																	
American Psychological Association																	
American Society for Biochemistry and Molecular Biology																	
American Society for Investigative Pathology																	
American Society for Microbiology																	
American Society for Testing and Materials (ASTM)																	
American Society of Agronomy																	

Při zadávání požadavků na reporty vycházela UP ze struktury svých elektronických informačních zdrojů a vyžadovala většinou JR1, JR1a, DB1 a DB3, stahování dat 1 x za čtvrt roku.

360 Counter, stejně jako ostatní nástroje společnosti Serials Solutions, je přístupný skrze Client Centrum:

The screenshot displays the SerialsSolutions Client Centrum interface. At the top, there is a header with the logo, contact information (1-866-SERIALS (737-4257)), and links for 'Your Account', 'Support Center & Online Community', 'Contact Us', and 'Log Out'. Below the header is a search bar labeled 'e-Catalog:' with dropdown menus for 'All Titles' and 'Title Begins With', and a search button. The main content area is divided into several sections:

- Home**: A section with a 'Home' button.
- News**: A section with a 'More...' link.
- Webinars**: A section with a 'More...' link.
- In Person**: A section with a 'More...' link.
- Products**: A section containing a list of products with checkmarks:
 - 360 Consortium Edition
 - 360 Core
 - 360 Counter
 - 360 Resource Manager
 - Ulrichsweb
- Management**: A section containing a list of management tools:
 - 360 Access Control
 - 360 Link
 - 360 MARC Updates
 - 360 Search
 - Summon
- Manage Your Data**: A section containing:
 - Management Tools**: Data Summary, Collections, Menus, Data Management, Cost Data Upload.
 - Business Intelligence Tools**: 360 Usage Statistics, Overlap Analysis, Data On Demand, Management Reports, 360 Counter, Ulrichsweb Usage Statistics.
- Administer Your Products**: A section containing:
 - 360 Core**: View E-Journal Portal, Administration Console, OCLC eSerials Holdings Service.
 - Ulrichsweb**: Administration Console, View Ulrichsweb.
- Manage Your Library**: A section containing:
 - Client Center Accounts, Library Settings, View Changes.

At the bottom of the page, there is a footer with the text: "Serials Solutions" is a registered trademark of Serials Solutions. ©2000-2012 Serials Solutions.

V nabídce „Data Management“ je přehled informačních zdrojů UP, které je možno snadno a rychle upravovat dle aktuální situace. Viz ukázka:

Serials Solutions 1-866-SERIALS (737-4257) Your Account | Support Center & Online Community | Contact Us | Log Out

e-Catalog: All Titles Title Begins With

Home > Data Management

Library Databases

Edit Status Show All

Go To Page: 4 / 6

Database Name	Status	Titles	Provider
Journals@Ovid LWW Current Opinion Collection	Subscribed	25	Ovid
JSTOR Arts & Sciences I Archive and Current Collection	Subscribed	174	JSTOR
JSTOR Arts & Sciences II Archive and Current Collection	Subscribed	190	JSTOR
JSTOR Arts & Sciences III Archive and Current Collection	Subscribed	224	JSTOR
JSTOR Arts & Sciences IV Archive and Current Collection	Subscribed	156	JSTOR
JSTOR Biological Sciences Archive and Current Collection	Subscribed	210	JSTOR
Karger Online	Subscribed	118	Karger AG
Leisure, Recreation, & Tourism Abstracts	Subscribed	0	CAB International
Library, Information Science & Technology Abstracts (LISTA)	Subscribed	0	EBSCOhost
Literature Online (LION)	Subscribed	3904	Chadwyck-Healey
Literature Resource Center	Subscribed	2764	Gale
MEDLINE (Ovid)	Subscribed	0	Ovid
Oxford English Dictionary	Subscribed	5	Oxford University Press
Oxford Journals Humanities Collection	Subscribed	60	Oxford University Press
Oxford Journals Life Sciences Collection	Subscribed	42	Oxford University Press
Oxford Journals Mathematics and Physical Sciences Collection	Subscribed	33	Oxford University Press
Oxford Journals Medicine Collection	Subscribed	88	Oxford University Press
Oxford Journals Social Sciences Collection	Subscribed	45	Oxford University Press
Oxford Music Online	Subscribed	7	Oxford University Press
OxResearch	Subscribed	4	ProQuest
PAO - Periodicals Archive Online (Full Subscription)	Subscribed	809	Chadwyck-Healey
Patrologia Latina Database	Subscribed	222	Chadwyck-Healey
Pharmaceutical News Index	Subscribed	7	ProQuest
Philosophy Today	Subscribed	0	Ovid

System vkladání statistických dat:

- automatické vkladání dat od poskytovatelů, kteří respektují COUNTER Code of Practice (plně zajišťuje Client Centrum Serials Solutions),
- ruční vkladání statistik od poskytovatelů, kteří standard COUNTER Code of Practice nepodporují (zajišťuje UP). Tato data jsou před uložením do systému Client Centrem kontrolována a případné chyby jsou vyznačeny.

V současné době je převážná většina velkých společností COUNTER-compliant, takže data, která jsou automaticky čtvrtletně vkládána, mají významnou vypovídající hodnotu.

Po vložení statistických dat je již možné s nimi dále pracovat. System nabízí celou řadu statistických výkazů. Data je možné filtrovat, nastavovat různé metriky zobrazení, exportovat nebo z nich přímo vytvářet různé typy grafů. Několik příkladů:

Přehled nejvyužívanějších časopisů:

Reports > 360 Counter Consolidated Reports > Full Reports > Journal Reports >

Journal Holdings Report (JR1) [Link to this Report]

Date Last Updated 11/25/2011 18:18:55

Header Metric View Subscribe Export PDF Export Save as ... Help

Applied Filters: [Month: Jan 2011 to Oct 2011] [Source Counter Report: JR1, JR2] [LibraryCode: PU1] [Uses: IS GREATER THAN 0]

Authority Title	Title Name	Provider/Platform	Year		Grand total:
			2011	Uses	
Journal of chromatography, A	Journal of Chromatography A	Elsevier	0021-9673	2,649	2,649
No Authority Title	The Times (London England)	Gale	0140-0460	1,372	1,372
Fuzzy sets and systems	Fuzzy Sets and Systems	Elsevier	0165-0114	1,209	1,209
Journal of chromatography, B, Analytical technologies in the biomedical and life sciences	Journal of Chromatography B	Elsevier	1570-0232	1,148	1,148
Electrophoresis	Electrophoresis	Wiley-Blackwell	0173-0835	1,126	1,126
Analytica chimica acta	Analytica Chimica Acta	Elsevier	0003-2670	989	989
Journal of experimental botany	Journal of Experimental Botany	Oxford University Press	0022-0957	913	913
Current opinion in plant biology	Current Opinion in Plant Biology	Elsevier	1369-5266	900	900
Tetrahedron letters	Tetrahedron Letters	Elsevier	0040-4039	897	897
Talanta (Oxford)	Talanta	Elsevier	0039-9140	777	777
Food chemistry	Food Chemistry	Elsevier	0308-8146	758	758
Phytochemistry (Oxford)	Phytochemistry	Elsevier	0031-9422	746	746
Biomaterials	Biomaterials	Elsevier	0142-9612	744	744
Medicine and science in sports and exercise	Medicine & Science in Sports & Exercise	Ovid	0195-9131	720	720
The Plant journal : for cell and molecular biology	The Plant Journal	Wiley-Blackwell	0960-7412	622	622
Bioorganic & medicinal chemistry letters	Bioorganic & Medicinal Chemistry Letters	Elsevier	0960-894X	617	617
Biochimica et biophysica acta. Bioenergetics	Biochimica et Biophysica Acta (BBA) - Bioenergetics	Elsevier	0005-2728	613	613

Využívání časopisů v jednotlivých měsících v roce:

Reports > 360 Counter Consolidated Reports > Full Reports > Journal Reports >

Journal Holdings Report (JR1) [Link to this Report]

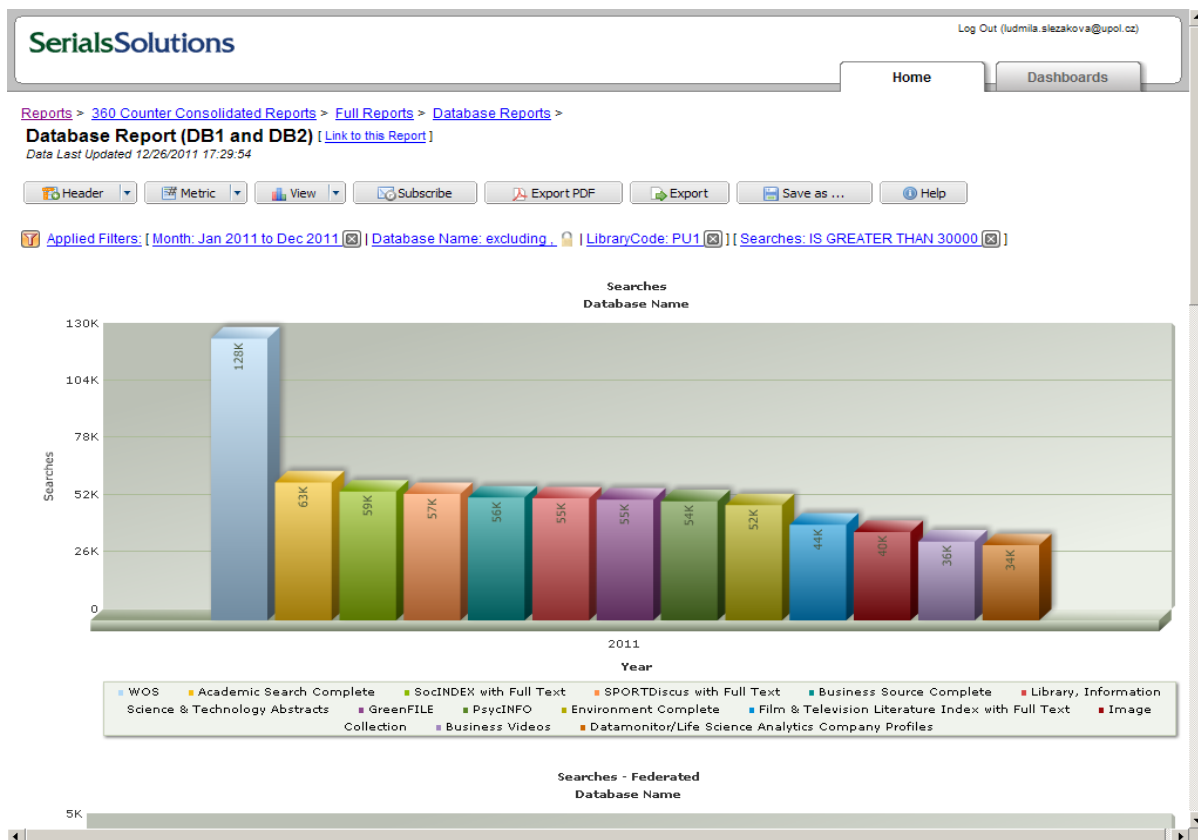
Date Last Updated 12/28/2011 17:20:41

Header Metric View Subscribe Export PDF Export Save as ... Help

Applied Filters: [Provider/Platform: JSTOR] [Month: Jan 2011 to Dec 2011] [Source Counter Report: JR1, JR2] [LibraryCode: PU1] [Uses: IS GREATER THAN 0]

Authority Title	ISSN	Month												Grand total:
		Jan 2011	Feb 2011	Mar 2011	Apr 2011	May 2011	Jun 2011	Jul 2011	Aug 2011	Sep 2011	Oct 2011	Uses		
Ecology (Durham)	0012-9658	78	78	72	46	21	27	14	17	28	31	412		
International organization	0020-8183	38	22	56	168	26	28	6	5	14	36	399		
The American journal of international law	0002-9300	52	20	80	108	42	18	-	-	13	55	388		
International affairs (London)	0020-5850	35	40	51	79	28	20	3	30	41	37	364		
The American political science review	0003-0554	22	75	80	34	22	18	15	12	10	74	362		
The Condor (Los Angeles, Calif.)	0010-5422	129	22	8	67	31	16	17	19	15	19	343		
The Auk	0004-8038	118	41	23	64	11	23	13	18	11	13	335		
Monumenta nipponica	0027-0741	2	20	63	76	56	48	2	-	8	33	308		
The China quarterly (London)	0305-7410	1	5	37	17	19	50	16	96	38	25	304		
Journal of avian biology	0908-8857	99	31	34	19	3	7	6	17	27	27	270		
American journal of political science	0092-5853	14	69	58	28	19	7	17	11	6	29	258		
The Journal of Asian studies	0021-9118	7	13	27	41	7	28	29	49	9	37	247		
The Journal of animal ecology	0021-8790	80	34	36	20	4	18	5	4	11	27	239		
PMLA : Publications of the Modern Language Association of America	0030-8129	21	13	24	62	69	9	8	16	3	11	236		
Language (Baltimore)	0097-8507	2	17	33	32	48	2	73	5	2	6	220		

Přehled využívání databází:

System 360 Counter umožňuje provádět i analýzu překrytí jednotlivých titulů časopisů:

Database Name	Title Unique	Holding Unique	Total Unique	Full Holding Overlap	Partial Holding Overlap	Total Holding Overlap	Title Overlap	Total	Percent Full Overlap	Percent Unique
ABI/INFORM Archive	0	0	0	141	0	141	0	141	100.0	0.0
ABI/INFORM Complete	7	1	8	5941	4	5945	0	5953	99.8	0.1
Academic Search Complete	4492	87	4579	2887	1094	3981	7	8567	33.7	53.4
Accounting & Tax	0	0	0	477	0	477	0	477	100.0	0.0
Art Full Text (H.W. Wilson)	132	3	135	93	28	121	0	256	36.3	52.7
ATLA Religion Database + ATLAS	99	1	100	16	58	74	0	174	9.2	57.5
Banking Information Source	1	0	1	568	1	569	0	570	99.6	0.2
BioOne Online Journals (DFG Nationallizenzen)	0	0	0	157	10	167	0	167	94.0	0.0
BioOne Open Access Titles	0	0	0	12	0	12	0	12	100.0	0.0
BioOne.1	5	1	6	47	60	107	0	113	41.6	5.3
BioOne.2	0	0	0	25	53	78	0	78	32.1	0.0
BMJ Journals	43	0	43	1	26	27	0	70	1.4	61.4
Business Source Complete	8389	70	8459	1534	728	2262	0	10721	14.3	78.9
CAB Reviews	2	0	2	6	0	6	0	8	75.0	25.0
CAB Reviews Archive	33	0	33	0	6	6	0	39	0.0	84.6
Cambridge Journals Digital Archives HSS Collection	9	19	28	1	0	1	0	29	3.4	96.6

Title Unique: Časopisy přístupné jen této databázi.

Holding Unique: Časopisy přístupné ve více než jedné databázi, ale bez časového překrytí.

Total Unique: Součet „Title Unique“ a „Holding Unique“.

Full Holding Overlap: Časopisy přístupné ve více databázích. Bibliografická data se nejméně jednou časově kompletně překrývají.

Partial Holding Overlap: Časopisy přístupné ve více databázích. Bibliografická data se částečně nejméně jednou časově překrývají.

Total Holding Overlap: Součet „Full Holding Overlap“ a „Partial Holding Overlap“.

Title Overlap: Časopisy s překrytím, ale není dostatek informací, zda se překrývají kompletně nebo částečně.

Total: Součet „Total Holding Overlap“ a „Title Overlap“.

Percent Full Overlap: Procento všech časopisů v databázi, které se kompletně překrývají s jinou databází.

Percent Unique: Procento všech časopisů v databázi, které jsou jedinečné buď v titulu nebo v časovém pokrytí.

Závěr

Nástroj 360 Counter nabízí precizní, rychlou analýzu využívání elektronických informačních zdrojů. Ale nejen to. Kvalitní aktualizovaná znalostní databáze Serials Solutions umožňuje vyhodnocovat výtěžnost informačních zdrojů z různých hledisek, které ruční stahování statistických dat nedovoluje.

Mimořádný význam má archivace statistických dat. Na jednom místě jsou uchovávány statistiky, které již nemusí být u poskytovatelů dostupné. 360 Counter všechna vložená data uchová, takže bude možné porovnávat využívání elektronických zdrojů v různých letech a pozorovat trendy vývoje.

Vzhledem k tomu, že byl 360 Counter implementován na UP teprve v loňském roce, nebyly zatím do systému vloženy finanční náklady na elektronické informační zdroje. S doplněním těchto údajů počítá UP letos.

Poznámky:

1/ COX, Laura. Librarians' use of usage statistics for journals and e-books. *Learned Publishing*. 2011, roč. 24, č. 2, s. 115-121. DOI: 10.1087/20110206.

